

МИСТЕЦТВО ВЕЛ САНТО ЕПОХИ БАРОКО В АКАДЕМІЧНІЙ МУЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ ХХІ СТОЛІТТЯ

Інна Щербіна¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-126-8-19>

Музична культура ХХІ століття активно розвивається в трьох напрямках виконавської інтерпретації (традиційна; автентична / *historically informed performance* (HIP); експериментальна / креативна) [1], знаходиться в стані безперервного розвитку, а її складові мають різний рейтинг популярності та рівень зацікавленості щодо ознайомлення, пасивного (слухати) і активного (музикувати) споживання та вивчення в галузях мистецтва, культури, науки і освіти. При цьому, HIP-репрезентації музики стародавнього світу, середньовіччя, епохи бароко і класицизму викликає підвищений інтерес у сучасного слухача, що є основною причиною активного відродження вокальної спадщини композиторів XVII-XVIII ст. у стилі бельканто [2], зокрема на сценах оперних театрів, таких як Teatro alla Scala (м. Мілан, Італія), Teatro Regio di Torino (м. Торонто, Італія), Theater an der Wien in der Kammeroper (Відень, Австрія)... Тому природно, що нині, характерною особливістю популяризації музичної культури епохи бароко в світовому академічному мистецтві – є тяжіння до *historically informed performance* реалізації художнього образу із залученням в творчі проекти фахівців з автентичного виконання старовинної музики. Наприклад: музичним керівником постановки опери «Médée» (Н. 491, 1694) Марка-Антуана Шарпантьє, прем'єра якої відбулася у 2017 р. на театральній сцені «Opernhaus Zürich» (Цюріх, Швейцарія) – оперний режисер Андреас Хомокі запросив професора і диригента Вільяма Крісті [3; 4].

Завдяки вільному онлайн-доступу до електронних ресурсів платформ Інтернету видається можливим всебічно ознайомитися з сучасними тенденціями виконавської інтерпретації художніх творів італійської (Пері, Качин, Боноччини, Порпора...), англійської (Локк, Перселл, Арн...), німецької (Шютц, Хассе, Гендель...), французької (Шарпантьє, Рамо, Люллі, Маре, Куперен) шкіл бельканто епохи бароко, які було представлено реципієнтам в програмах театрів, філармоній, концертів, тощо.

Особливої уваги заслуговують щорічні форуми присвячені музичному мистецтву, серед яких найбільш масштабними є: *Bachfeste*, організовані *Neue Bachgesellschaft* (м. Лейпциг, Німечина, з 1900 р.), *Internationale Bachgesellschaft Schaffhausen* (м. Шаффхаузен, Швейцарія,

¹ Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

з 1946 р.) та іншими Бахівськими товариствами [5, р. 79–80]; фестивалі генделівської музики, такі як Internationale Händel-Festspiele Göttingen (м. Геттінген, Німечина, 1919), Händel Festspiele Halle (м. Галле, Німечина, 1922), London Handel Festival (м. Лондон, Велика Британія, 1999) і т.д.; Varaždinske barokne večeri (м. Вараждин, Хорватія, 1971); York Early Music Festival (м. Йорк, Англія, 1977); Boston Early Music Festival (м. Бостон, США, 1980); Ambronay Festival (м. Амброн, Франція, 1980); Festival international d'opéra baroque de Beaune (м. Бона, Франція, 1982); Musique baroque au Château de Chimay (м. Чимай, Бельгія 1991); Premio Bonporti організоване на базі Accademia di Musica Antica (м. Роверо, Італія, 1996 р.); Varoka mūzikas dienas Rēzeknē (м. Резекне і м. Рига, Латвія, 2005); Opera Barocca (м. Прага, Чехія, 2009); Valletta International Baroque Festival (м. Валлета, Мальта, 2013); Monteverdi Festival під егідою діяльності Teatro Amilcare Ponchielli Cremona (м. Кремона, Італія, 2017)... На таких форумах, фестивалях і конкурсах:

– в рамках культурних заходів, традиційно організуються майстер-класи видатних музичних педагогів, що спеціалізуються на реконструкції та інтерпретації старовинної музики конкретного періоду і школи. Наприклад: в XXI столітті, Агнес Ковач бере активну участь у концертних програмах «Régi Zenei Napok» (Угорщина, 1984) і проводить для учасників фестивалю відкриті заняття з вокалу в залах палацу «Esterházy-kastély» (м. Фердет) і філармонії «Filharmónia Magyarország» (м. Будапешт) [6];

– відбуваються прем'єри відроджених опер і забутих арій епохи бароко, рідше античності, середньовіччя, і віденських класиків. Наприклад: 29-й фестиваль (2019) давньої музики «Banchetto Musicale» (м. Вільнюс, Литва, 1989) відкрився НІР-інтерпретаційною виставою опера-seria «Andromeda» (1706) А.М. Бонончіні у виконанні грецьким ансамблем «Ex Silentio» під керівництвом всесвітньо відомого диригента Дімітріса Контураса, кульмінацією якого стала somis-opera «Pimpinone» (1725) Г.Ф. Телемана, яка була підготовлена інтернаціональною групою виконавців, під керівництвом Клаудіо Левате і Аліни Ротару, відповідно сучасним критеріям художньої реконструкції historically informed performance [7].

Стрімкий розвиток і популяризація автентичного виконавства останньої треті ХХ століття обумовило зростання попиту щодо методологічного і практичного застосування результатів наукових досліджень і творчих експериментів в модусі НІР-відродження добетховенської музичної культури та розробити цілу систему професійної підготовки інструменталістів і вокалістів компетентних у виконанні старовинної музики, зокрема в стилі барокового і класичного

Bel Canto. Нині, в напрямку підготовки компетентних виконавців барокової музики активно працюють:

– культурні центри та громадські організації старовинного мистецтва, такі як Centre de Musique Baroque de Versailles (м. Версаль, Франція, 1987), Centre Culturel de Rencontre d'Ambroay (м. Амбронне, Франція, 2005), The National Centre for Early Music (м. Йорк, Англія, 2000)...;

– Академії старовинної музики: Academy of Ancient Music (м. Кембрідж, Велика Британія, 1973), Accademia di Musica Antica di Rovereto (м. Роверето, Італія, 1979), Accademia Musica Antica di Milano (м. Мілан, Італія, 2013)...;

– факультети старовинного виконавства: Hochschule für Musik und Tanz Köln (м. Кельн, Німеччина), Hoch's Konservatorium – Musikakademie Frankfurt am Main (м. Франкфурт на Майні, Німеччина), Conservatorium van Amsterdam (м. Амстердам, Нідерланди), Koninklijk Conservatorium (м. Гаага, Південна Голландія), Musik-Akademie der Stadt Basel (м. Базель, Швейцарія) ...;

– кафедри Universität für Musik und darstellende Kunst Wien (м. Відень, Австрія), Janáčkova akademie múzických umění v Brně (м. Брно, Чехія)... й інші музично-освітні установи Європи.

Компетентні в «historically informed performance» музиканти і белькантовські вокалісти – нині мають достатньо широкий спектр можливостей реалізації своїх творчих амбіцій в виконавській, педагогічній, науково-дослідницької та просвітницької діяльності, відповідно тенденціям розвитку світової музичній (academic-, HIP-, World music-, sub-, pop-) культурі XXI століття. Отже, академічне вивчення мистецтва Bel Canto, як феномену музично-театральної культури епохи бароко, в контексті сучасної репрезентації музичних творів – є одним із перспективних напрямів, який потребує подальших музикознавчих розробок.

Список використаних джерел:

1. Shcherbina I. Вокально-виконавська проблематика у сфері методики навчання вокально-хоровому мистецтву // Interaction of society and science: prospects and problems. Abstracts of XXII International Scientific and Practical Conference. London, England, 2021. Pp. 37-41. URL: <https://isg-konf.com/interaction-of-society-and-science-prospects-and-problems/>

2. Щербіна І.В. Мистецтво bell canto епохи бароко в музичній культурі XXI століття (на прикладі HIP-інтерпретації «Alto Giove» Н. Парпора) *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник. Напрям : Мистецтвознавство*. Рівне : РДГУ, 2020. Випуск 36. С. 121-128. DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpm.vi36.421>

3. Trailer – Médée – Opernhaus Zürich / Marc Antoine Charpentier // Oper von Marc-Antoine Charpentier Musikalische Leitung William Christie Inszenierung Andreas Homoki Premiere: 22. Januar 2017. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1DyZ1B9eFEw>

4. A life in music: William Christie. Interview by Nicholas Wroe. Guardian. Sat 20. Jun 2009. 00.01 BST. URL: <https://www.theguardian.com/culture/2009/jun/20/william-christie-baroque-music-interview>

5. Єрошенко О.В., Щербіна І.В. Вокальні мініатюри Й.С. Баха в модусі навчання сольного співу (крізь призму сучасного бахіанства). *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник. Напрямок : Мистецтвознавство*. Рівне : РДГУ, 2019. Випуск 32. С. 78-84. DOI: <https://doi.org/doi.org/10.35619/ucpm.vi32.256>

6. Régi Zenei Napok. Official site. Budapesti: f Filharmónia Magyarország, 2020. URL: <http://regizeneinapok.hu/>

7. Banchetto musicale. Official site. Vilnius: Banchetto musicale Vilnius festivaliai, 2020. URL: <http://bmfestival.lt/>